

ČESKÁ KOMORA
ARCHITEKTŮ

POCTA ČKA 2010

VIKTOR RUDIŠ

Pocta České komory architektů je udělována každoročně osobnostem v oboru, které se svou prací a morálním přístupem významně zapsaly do moderní historie české architektury.

POCTA ČESKÉ KOMORY ARCHITEKTŮ 2010

VIKTOR RUDIŠ

1927 narodil se 9. června v Brně

1943–1947 Průmyslová škola stavební v Brně

1947–1952 Vysoká škola technická v Brně, fakulta architektury a pozemního stavitelství

(závěrečná práce u prof. Bedřicha Rozehnal)

1953–1957 Výzkumný ústav výstavby a architektury v Brně

1958–1990 Stavoprojekt Brno

1958–1959 ateliér Otakara Oplatka

1959–1969 ateliér Františka Zounka

1967 tříměsíční stáž v ateliéru Candilis, Josic, Woods – Paříž

1969 tříměsíční pracovní pobyt v Ósace na stavbě pavilonu ČSSR na Expo 70

1969 jmenování vedoucím I. ateliéru

1990–1993 ateliér Rudiš – Jenček – Rudiš

1993 ateliér Rudiš – Rudiš, v. o. s

2003 ukončení aktivní činnosti, ateliér vede Martin Rudiš

Člen České komory architektů, Sdružení architektů, Sdružení Q, Bloku architektů a výtvarníků, Vědecké a umělecké rady Fakulty architektury VUT v Brně. Držitel řady ocenění – 1967 Státní cena za sídliště Lesná (společně s F. Zounkem), 1970 Zvláštní cena The Architectural Institute of Japan za architektonické řešení pavilonu na EXPO 70 (společně s V. Pallou, A. Jenčkem), 1996 Grand Prix Obce architektů – hlavní cena: Pavilon G BVV Brno (společně s M. Rudišem, Z. Vydrovou), 1998 Cena města Brna, 2002 Grand Prix Obce architektů – čestné uznání: Rekonstrukce budovy UPM Brno (společně s I. Kolečkem, Z. Vydrovou) ad.

ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ ODBORNÉ POROTY POČTY ČKA 2010

Česká moderní architektura nemá mnoho žijících tvůrců, kteří by si za své morální postoje, pedagogickou činnost a hodnotné dílo zasloužili takové ocenění jako brněnský architekt Viktor Rudiš, jemuž se porota rozhodla propůjčit Poctu České komory architektů za rok 2010.

Architekt Viktor Rudiš je absolventem třídy profesora Bedřicha Rozehnal na Fakultě architektury a pozemního stavitelství při Vysokém učení technickém v Brně, pro které vypracoval většinu svých realizovaných i nerealizovaných návrhů. Mnohé z nich se nesmazatelně zapsaly do dějin české poválečné architektury a urbanismu a Viktor Rudiš se díky nim zařadil mezi nejvýraznější osobnosti české architektury druhé poloviny dvacátého století. První z nich bezpochyby představuje brněnské sídliště Lesná z let 1962–1966 (ve spolupráci s Františkem Zounkem, Miroslavem Dufkem a dalšími), při jehož navrhování měli autoři, jak uvádí sám architekt, „*ambice realizovat soubor unikátní jako celek, ale i v jednotlivých detailech*“, což se jim díky víře a nadšení, typickým pro období šedesátých let, také podařilo. V případě tohoto výjimečného obytného celku s centrem vyhrazeným pouze pro pěší komunikaci bylo cílem Rudišova týmu navrhnout zahradní město, k němuž architektky inspirovala obytná čtvrť Tapiola ve finském městě Espoo. Prostorové kvality sídliště přijala nedávno

za své i valná část jeho obyvatel, když vyzvali brněnský magistrát, aby zamezil dalšímu nežádoucímu zahušťování Lesné novou výstavbou.

Druhá stavba, která proslavila nejen autora samotného, nýbrž československou architekturu vůbec, byl jedinečný a dosud nepřekonaný pavilon ČSSR pro EXPO 70 v japonské Ósace (spolupráce Aleš Jenček, Vladimír Palla a další), který vyšel „*vstříc japonské kultuře (mj. idea otevřené architektury), a přitom dokázal předvést a zachovat identitu československé kultury*“ (Oldřich Ševčík). Mimo jiné i proto představuje signifikantní dílo, kterým, jak dále uvádí Ševčík, něco končí a zároveň i začíná. Konkrétně jím v naší architektuře končí období pražského jara, během něhož se zrodilo Skácelovo libreto s mottem *Čas lidské existence – čas radosti, čas úzkosti, čas naděje* a začíná normalizace, jež se z pavilonu na poslední chvíli pokusila setřít původní významové roviny a překrýt je nové ideologií poplatnou vrstvou, neutrálními názvy vystavovaných uměleckých děl. „*Zjevná narážka na vpád vojsk (Vladimír Janoušek) se tak změnila v Hrozbu války, pocta Janu Palachovi (Rudolf Uher) v bezejmenný kámen. Tato dobově příznačná atmosféra maskování pravých významů (ale i objevování významů nových pod dojmem aktuálních událostí) nám dovoluje obdobně interpretovat ústřední exponát skleněné Řeky života (Stanislav Libenský, Jaroslava Brychtová), který podle tehdejšího komentáře vytváří osu pavilonu, z prostoru radosti zasahuje do prostoru úzkosti. Voda živá se mění ve vodu mrtvou. Stěží bychom totiž hledali výstižnější metaforu pro počátek sedmdesátých let než tuto proměnu vody živé ve vodu mrtvou a náhlé zamrznutí řeky života pod skleněným přikrovem*“ (Petr Kratochvíl). Není divu, že místo zaslouženého obdivu se autoři pavilonu stali terčem ostré kritiky z pera Vladimíra Soleckého, který jejich dílo v *Rudém právu* označil rovnou za protisocialistické.

Viktor Rudiš je samozřejmě autorem dalších významných projektů a realizací, které by měly být zmíněny. Porota se však domnívá, že obě výše představené práce jsou dostačující, neboť nejlépe ilustrují autorovo dílo. Důvody, které porotu vedly k rozhodnutí udělit Poctu ČKA architektu Viktoru Rudišovi, jsou prozaické. Jako jeden z mála brněnských architektů nikdy nerezignoval na architekturu a „*za své vedoucí postavení nikdy nezaplatil loajalitou nebo příslušností k jakékoliv politické straně*“ (Miroslav Masák). Naopak, svého postavení využil ke zformování svobodomyšlného pracoviště, na jehož půdě se setkávala řada budoucích architektů, vesměs příslušníků pozdějšího spolku Obecní dům, které Viktor Rudiš významným způsobem ovlivnil. Rozhodující skutečnost pro udělení Pocty právě tomuto tvůrci ovšem představuje jeho celoživotní dílo, které je prakticky prosté jakýchkoliv kvalitativních výkyvů. Viktor Rudiš si jako jeden z mála dokázal udržet pozoruhodnou úroveň, a to i „*v letech, v nichž se většina pracovníků ohlíží již po vhodném místě k odpočinku*“ (Karel B. Mádl). Svědčí o tom realizace, na nichž spolupracoval se svým synem Martinem Rudišem – rekonstrukce a dostavba pavilonu G na brněnském výstavišti (1995–1996), bytové domy A1 a A4 v Litomyšli nebo rekonstrukce Uměleckoprůmyslového muzea v Brně z let 1998–2001. Posledním důvodem, který podpořil definitivní rozhodnutí poroty udělit Poctu ČKA Viktoru Rudišovi, bylo její přesvědčení, že cenu je nutné propůjčit žijícímu autorovi. Jedině tak může být její poselství formou slavnostního předání autorovi bezezbytku naplněno. Porota tudíž doporučila České komoře architektů zřídit ještě jednu cenu, která by byla propůjčována zesnulým architektům in memoriam.

Jakub Potůček, člen poroty Pocty ČKA 2010

POCTA ČKA

Česká komora architektů uděluje každoročně Poctu významným osobnostem v oboru – architektům, teoretikům či pedagogům, kteří se zapsali nejen svou tvorbou, ale i morálním přístupem do historie moderní české architektury.

NOMINACE NA POCTU ČKA 2010

Aleš Burian, Vladimír Fencel, Jindřich Freiwald, Bohuslav Fuchs, Emil Hlaváček, Jan Kaplický, David Kopecký, Otakar Kuča, Jan Línek, Ivar Otruba, Zdeněk Plesník, Viktor Rudiš, Ivan Ruller

ODBORNÁ POROTA POCTY ČKA 2010

Představenstvo ČKA doporučí každoročně odbornou porotu složenou z vynikajících českých projektujících architektů i teoretiků architektury, kteří vyhodnotí z nominovaných osobností jednu, jíž pak Česká komora architektů udělí Poctu.

Odborná komise zasedala a rozhodovala ve složení: Doc. Ing. arch. Václav Aulický, Ing. arch. Michal Kohout, Mgr. Jakub Potůček, akad. arch. Jan Sapák, Prof. PhDr. Rostislav Švácha

HISTORIE UDĚLOVÁNÍ POCTY ČKA

O zavedení tradice Pocty rozhodlo představenstvo ČKA v roce 2000 s cílem ocenit mimořádné osobnosti na poli architektury. Vzhledem k velkému počtu vynikajících architektů, kteří se v minulém režimu nedočkali žádného významnějšího ocenění své práce a životních postojů, bylo toto ocenění zpočátku udělováno především in memoriam, Pocta ČKA 2005, 2006 a 2008, 2009 byla udělena žijícím osobnostem. Návrhy na nominaci mohou podávat všichni členové ČKA i další odborná veřejnost.

Laureáti:

2000 – Petr Vařura, Bedřich Rozehnal, Ladislav Žák (in memoriam)

2001 – Vít Obrtel, Otto Rothmayer, Oldřich Stefan, Zdeněk Vávra (in memoriam)

2002 – Josef Havlíček (in memoriam)

2003 – Josef Polášek (in memoriam)

2004 – Pocta nebyla udělena

2005 – Karel Hubáček

2006 – Miroslav Masák

2007 – Alena Šrámková

2008 – Miroslav Baše

2009 – Emil Přikryl

AKCE SPOJENÉ S UDĚLENÍM POCTY ČKA 2010

SLAVNOSTNÍ CEREMONIÁL

Poctu ČKA 2010 v podobě plastiky od sochaře Richarda Kočího a čestnou listinu Ing. arch. Viktoru Rudišovi předá místopředseda České komory architektů Jan Sapák při slavnostním ceremoniálu dne 12. května 2011 od 17 hodin na rektorátu VUT v Brně. Součástí akce bude křest katalogu Viktor Rudiš – Ósaka a minivýstava připravená autorem.

KATALOG

Při příležitosti udělení Pocty ČKA 2010 vydala Česká komora architektů katalog Viktor Rudiš - Ósaka. Sto stránková barevná publikace představuje světově oceňovaný pavilon ČSSR na Expo 70 v Ósace, který realizoval tým Rudiš-Palla-Jenček a na jehož význam se zapomíná. Kromě důkladného popisu této stavby od prof. Miroslava Masáka a prohlídky celé československé expozice popsané Terezií Nekvindovou v katalogu naleznete skvělý rozhovor prof. Petra Pelčáka s Viktorem Rudišem. Nechybí průřez celým Rudišovým dílem.

Autorem grafiky je Robert V. Novák, koncepce Miroslav Masák, Terezie Nekvindová, Markéta Pražanová.

Katalog bude možno zakoupit v kanceláři České komory architektů a přes distribuční síť Kosmas.

Více informací: Mgr. Markéta Pražanová, Česká komora architektů, marketa.prazanova@cka.cc,

tel.: 257 535 034; 608 322268

foto portréty: Michaela Dvořáková